

MUSIK

Genre-kendskab

KLASSISK MUSIK

Velkommen til School To Go og dagens undervisning!

Dette er et forløb i faget "Musik" om Genre-kendskab i tre episoder, med de tre temaer: "Klassisk musik", "Popmusik" og til sidst "Folkemusik". Der vil både være lytte-tekster og øvelser i episoderne.

Introduktion

Velkommen til vores musikundervisning, hvor vi snart skal dykke ned i en særlig del af musikkens verden: Klassisk musik. Du tænker måske: "Er klassisk musik ikke bare for gamle mennesker?" Men nej, det er en genre fuld af spændende historier, dramatiske følelser og utrolige lyde, der venter på at blive opdaget af dig!

I løbet af de næste par uger vil vi rejse gennem tiden og udforske musik skabt af nogle af historiens største musikgenier. Vi vil lære om forskellige instrumenter, hvad der gør klassisk musik unik, og hvordan den fortsat påvirker den musik, vi lytter til i dag.

Du vil få chancen for at blive en musikdetektiv, der opdager hemmelighederne bag noderne og komponisterne. Du får også mulighed for at prøve dig selv af i at skabe dine egne melodier inspireret af de klassiske mesterværker.

Så lad os varme op vores ører, åbne vores sind og forberede os på en fantastisk musikalsk eventyr. Klassisk musik er ikke bare noter på et papir; det er en tidsmaskine, der kan tage os til forskellige steder og tider. Er du klar til at komme med på rejsen?

Mål for undervisningen:

- Jeg skal kunne nævne tre komponister, der er kendt for klassisk musik
- Jeg skal kunne forklare forskellen mellem Barok, Klassisk og Romantisk musik
- Jeg skal kunne genkende, hvilken musikalsk periode et stykke klassisk musik tilhører, ud fra dets karakteristika
- Jeg skal kunne argumentere for, hvilken periode af klassisk musik jeg foretrækker, og forklare hvorfor

Hvad er klassisk musik?

Klassisk musik er en type musik, der har været spillet og værdsat i mange år, ofte hundredvis af år! Den er typisk skrevet til orkestre (store grupper af musikere, der spiller mange forskellige instrumenter sammen), små ensembler (mindre grupper af musikere), eller solo instrumenter (én musiker, der spiller alene).

Denne musik har nogle særlige karakteristika:

- **Komponister:** Det er mennesker, der skriver musikken. I klassisk musik har vi berømte komponister som Ludwig van Beethoven, Wolfgang Amadeus Mozart og Johann Sebastian Bach.
- **Perioder:** Klassisk musik er opdelt i forskellige tidsperioder, som hver har sin egen stil. Nogle af disse perioder omfatter Barok (rundt 1600 til 1750), Klassisk (rundt 1750 til 1820), og Romantisk (rundt 1820 til 1900).
- **Instrumenter:** Du vil ofte høre instrumenter som klaver, violin, fløjte og cello i klassisk musik. Disse instrumenter kan spille sammen i et stort orkester eller alene som soloinstrumenter.

Nogle eksempler på klassisk musik:

- Beethoven - "Symfoni nr. 9": Denne symfoni er berømt for sin "Ode til glæde" i den fjerde bevægelse, hvor et stort kor synger sammen med orkestret.
- Mozart - "Eine kleine Nachtmusik": Dette er en livlig og glad stykke musik skrevet for et lille ensemble af strengeinstrumenter.
- Bach - "Brandenburg Concertos": Dette er en samling af seks koncerter, der viser den smukke og komplekse musik af Barokperioden.

Disse stykker og mange andre inden for klassisk musik bruges til at udtrykke en bred vifte af følelser, fra glæde til sorg, fra spænding til ro. Når vi lytter til klassisk musik, kan vi mærke og forstå de følelser, som komponisterne forsøgte at udtrykke.

Hvordan kan vi identificere de forskellige perioder inden for klassisk musik, og hvad er nogle af de karakteristiske træk, der adskiller disse perioder fra hinanden?

Klassisk musik er som en lang historie, der strækker sig over mange år, og denne historie er opdelt i forskellige kapitler, som vi kalder "perioder". Hver periode i klassisk musik har sin egen unikke stil og særlige kendetegn, ligesom forskellige modes eller teknologier kan være populære på forskellige tider.

Her er nogle af de vigtigste perioder inden for klassisk musik og hvordan du kan genkende dem:

1. Barokperioden (ca. 1600-1750):

- Musikken: Ofte kompleks og prangende. Musikken føles dekoreret og detaljeret.
- Instrumenter: Violin, cembalo (en slags tidligt klaver), fløjter og trompeter er almindelige.
- Kendte komponister: Johann Sebastian Bach, Antonio Vivaldi og George Frideric Handel.
- Hvordan kan man genkende det? Hør efter mange løb (hurtige noter i træk) og gentagelser af musikalske temaer.

2. Klassisk periode (ca. 1750-1820):

- Musikken: Klarere og mere afbalanceret end Barokmusik. Den føles ordnet og velstruktureret, næsten som en velplanlagt samtale.
- Instrumenter: Klaveret bliver et meget populært instrument. Orkestrene bliver større, men musikken er mindre 'dekoreret' end Barok.
- Kendte komponister: Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven (tidlig periode), og Joseph Haydn.
- Hvordan kan man genkende det? Lyt efter en klar form, ofte i "sonateform", som organiserer musikken i specifikke sektioner.

3. Romantisk periode (ca. 1820-1900):

- Musikken: Fyldt med stærke følelser og passion. Komponisterne forsøger at fortælle historier eller male billeder gennem musikken.
- Instrumenter: Orkestrene bliver endnu større, og der bliver eksperimenteret med nye lyde. Klaveret bliver meget udtryksfuldt.
- Kendte komponister: Frederic Chopin, Franz Schubert, og Richard Wagner.
- Hvordan kan man genkende det? Musikken ændrer sig ofte i volumen og tempo og kan gøre dig følelsesmæssigt berørt.

4. Moderne og nutidig periode (1900-nutiden):

- Musikken: Kan variere meget! Nogle stykker er eksperimentelle og udfordrer det traditionelle, mens andre måske vender tilbage til ældre stilarter men med en ny vinkel.
- Instrumenter: Elektroniske instrumenter kan dukke op, og der eksperimenteres med nye lyde.
- Kendte komponister: Igor Stravinsky, John Cage, og Philip Glass.
- Hvordan kan man genkende det? Musikken kan nogle gange virke uforudsigelig, bruge ualmindelige rytmer, eller inkludere lyde, som du ikke normalt ville tænke på som musik.

Når du lytter til klassisk musik, kan du prøve at tænke over, hvilke instrumenter du kan høre, hvordan musikken får dig til at føle, og om den føles meget dekoreret eller mere enkel og klar. Dette kan hjælpe dig med at gætte, hvilken periode musikken måske kommer fra!

På hvilke måder har berømte klassiske komponister som Mozart, Beethoven og Bach påvirket udviklingen af musik, og hvilke elementer af deres musik kan vi genkende i dag?

Berømte klassiske komponister som Mozart, Beethoven og Bach har haft en stor indflydelse på musikkens verden, og deres musik lever stadig i dag, selv hundreder af år efter de skrev den. Her er nogle af de måder, de har påvirket udviklingen af musik og elementer fra deres musik, som vi stadig kan genkende i dag:

1. Johann Sebastian Bach:

- Indflydelse på Musik: Bach var mester i at bruge en musikform kaldet fuga, som involverer gentagelse af et musiktema inden for forskellige stemmer. Hans arbejde med harmoni og melodi er stadig grundlaget for meget af den musikteori, der undervises i dag.
- Genkendelige Elementer: Mange af Bachs melodier og harmonier bruges stadig i nutidens musik, film, reklamer og ringetoner. Hans måde at sammensætte musik på har inspireret jazz, rock og popmusikere.

2. Wolfgang Amadeus Mozart:

- Indflydelse på Musik: Mozart var kendt for sin evne til at skrive musik, der appellerer til både musikere og almindelige lyttere. Han perfektionerede den klassiske stil og form, som mange komponister efter ham stræbte efter at efterligne.
- Genkendelige Elementer: Mozarts melodier er ofte så mindeværdige, at de genkendes af folk over hele verden, selv dem, der ikke tror, de kender klassisk musik. De klare strukturer og harmonier, han brugte, findes også i mange moderne sange og musikstykker.

3. Ludwig van Beethoven:

- Indflydelse på Musik: Beethoven er berømt for at skubbe grænserne for, hvad musik kunne være. Han tog den klassiske musikstil og tilføjede mere følelse, kraft og individualitet, hvilket ledte til den romantiske æra i musik. Han inspirerede også ideen om kunstneren som et geni snarere end blot en tjener.
- Genkendelige Elementer: Beethovens musik er fyldt med dybe følelser og dramatiske kontraster, som ofte bruges i moderne film for at skabe spænding eller stærke følelsesmæssige scener. Hans indflydelse ses i, hvordan nutidige musikere og komponister tør udtrykke personlige følelser i deres værker.

Alle tre komponister har bidraget til grundlæggende musikteorier og praksisser, som bruges af musikere og komponister i dag. Fra måden, akkorder sammensættes, til strukturen af musikstykker og udtrykket af følelser gennem musik – meget af dette kan spores tilbage til deres innovationer og idéer. Når du hører en sang i radioen, en filmmusik, eller selv når du spiller et instrument, kan du finde elementer, der er påvirket af disse klassiske komponister.

Hvordan bruges forskellige musikinstrumenter i et symfoniorkester?

Et symfoniorkester er som et stort team, hvor hver spiller har sin egen vigtige rolle, og sammen skaber de smuk musik. I et orkester er der forskellige grupper af instrumenter, og hver gruppe har sin egen unikke lyd og job. Her er hvordan de forskellige instrumenter bruges:

1. Strygeinstrumenter:

Disse omfatter violiner, bratscher, celli og kontrabasser. De spiller ofte hovedmelodien eller støttemelodierne i et musikstykke.

- Violiner spiller normalt de højeste toner og fører ofte melodien.
- Bratscher er lidt større end violiner og spiller toner, der ligger under violinerne, hvilket bidrager til harmonien.
- Celli har en dybere lyd og kan spille både melodier og harmonier.
- Kontrabasser er de største og spiller de laveste toner, som giver musikken fundament og dybde.

2. Blæseinstrumenter:

Disse kan opdeles i træblæsere og messingblæsere.

- Træblæsere inkluderer fløjter, oboer, klarinetter og fagotter. Fløjter har en lys og klar lyd og kan spille meget høje toner. Oboer og klarinetter har en mere fyldig og varm tone, mens fagotter spiller de dybe toner i træblæserfamilien.
- Messingblæsere inkluderer trompeter, horn, tromboner og tubaer. Trompeter og horn spiller ofte kraftfulde melodier eller signaler. Tromboner og tubaer bidrager med dybde og volume, især i de lavere registre.

3. Slagtøjsinstrumenter:

Dette omfatter et bredt udvalg af instrumenter som pauker, trommer, xylofoner og cymbaler. Slagtøj tilføjer rytme og kan skabe dramatiske højdepunkter i musikken. Pauker laver dybe toner og bruges ofte til at understrege rytmen, mens cymbaler og småtrommer kan tilføje spænding og fremhæve vigtige dele af musikken.

4. Andre instrumenter:

Nogle gange inkluderer orkestre også andre instrumenter som klaver, harpe eller elektroniske instrumenter. Disse bruges til at tilføje ekstra farver og teksturer til musikken.

Når du lytter til et stykke musik spillet af et symfoniorkester, kan du prøve at identificere de forskellige instrumentgrupper ved at lytte til de lyde, de laver. Hvis det er en høj og klar lyd, er det måske en fløjte eller en violin. Hvis det er en dyb og rungende lyd, kan det være en tuba eller en kontrabas. Ved at lægge mærke til, hvilke instrumenter der spiller på forskellige tidspunkter, kan du få en bedre forståelse for, hvordan et orkester bruger de forskellige instrumenter til at skabe musik, der kan udtrykke så mange forskellige følelser og ideer.

Hvordan kan vi forstå og analysere en klassisk musikkomposition ved at lytte til dens struktur, som for eksempel sonateformen, symfonien eller koncerten?

At forstå og analysere en klassisk musikkomposition er lidt som at læse en bog eller se en film – der er forskellige dele, der sætter hele historien sammen. Når komponister skriver musik, bruger de ofte særlige strukturer eller former, som hjælper med at organisere deres musikalske ideer. Her er nogle af de strukturer, du kan støde på, og hvad de kan fortælle os om musikken:

1. Sonateformen:

Sonateformen er en af de mest almindelige musikformer i klassisk musik. Den består typisk af tre dele: eksposition, udvikling og rekapitulation.

- Eksposition: Her præsenterer komponisten de vigtigste temaer eller musikalske ideer. Tænk på det som introduktionen af hovedpersonerne i en historie.

- **Udvikling:** I denne del tager komponisten temaerne og ændrer dem på forskellige måder. Det er som en del af historien, hvor der sker spændende ting, og karaktererne oplever udfordringer.
- **Rekapitulation:** Til sidst vender de oprindelige temaer tilbage, men ofte med nogle ændringer. Det er som afslutningen på historien, hvor alt kommer på plads igen.

Ved at lytte til disse tre dele i sonateformen kan vi forstå, hvordan komponisten bygger op og udvikler musikalske ideer.

2. Symfoni:

En symfoni er et langt musikværk for et helt orkester, og det er normalt opdelt i fire satser (dele), som hver har sin egen stemning og tempo.

- **Første sats:** Ofte livlig og energisk, og bruger normalt sonateformen.
- **Anden sats:** Langsommere og mere udtryksfuld, kan være som en sang uden ord.
- **Tredje sats:** Normalt en dans eller noget rytmisk, som en vals eller minuet.
- **Fjerde sats:** Afslutter symfonien med masser af energi, og bringer ofte musikstykket til en dramatisk afslutning.

Når du lytter til en symfoni, kan du tænke på, hvordan hver sats bidrager til den samlede oplevelse, ligesom kapitlerne i en bog.

3. Koncert:

En koncert er et musikstykke skrevet for et enkelt solo-instrument (som en violin, klaver eller fløjte) akkompagneret af et orkester. Den har ofte tre satser: hurtig, langsom, hurtig.

- **Første sats:** Viser soloistens virtuositet med hurtige passager og kraftfuld musik.
- **Anden sats:** Mere meditativ og udtryksfuld, hvor soloistens følsomme spil kan skinne igennem.
- **Tredje sats:** Energisk og ofte legende, der viser soloistens og orkestrets tekniske færdigheder.

Ved at lytte til de forskellige satser i en koncert kan du høre, hvordan soloisten og orkestret interagerer og skaber forskellige stemninger.

Når du lytter til klassisk musik og mærker disse forskellige strukturer, kan du få en bedre forståelse af komponistens intentioner og de følelser eller billeder, de forsøger at formidle med deres musik. Det er som at blive en detektiv i musikkens verden, hvor du opdager ledetråde, der hjælper dig med at forstå det store billede!

På hvilke måder er klassisk musik stadig relevant i dagens samfund?

Klassisk musik spiller stadig en stor rolle i dagens samfund, selvom det måske ikke altid er åbenlyst. Her er nogle måder, klassisk musik stadig er relevant og bliver brugt i dag:

1. I Film:

Klassisk musik bruges ofte i film for at skabe en bestemt stemning eller forstærke en scene. For eksempel, når en scene i en film skal være rigtig spændende, dramatisk eller trist, kan musikken hjælpe med at gøre følelserne stærkere. Tænk på scener i store film, hvor musikken gør dig mere spændt, mere bange, eller mere bevæget – der er en god chance for, at musikken er klassisk eller bygger på klassiske elementer.

2. I Reklamer:

Klassisk musik bruges også i reklamer for at fange vores opmærksomhed og skabe en følelse af elegance, luksus eller pålidelighed. For eksempel, en bilreklame, der ønsker at vise, at deres biler er af høj kvalitet, kan bruge klassisk musik i baggrunden for at give et indtryk af klasse og finesse.

3. Ved Offentlige Begivenheder:

Ved store begivenheder som olympiske lege, statsbesøg eller ceremonier, hører vi ofte klassisk musik blive spillet. Det er fordi klassisk musik har en måde at bringe folk sammen på, skabe en følelse af højtidelighed og fejring, og vise respekt for tradition og historie.

4. I Skoler og Uddannelsesinstitutioner:

Klassisk musik bruges til undervisning og læring, ikke kun i musiktimer, men også som en del af studiet af historie, litteratur og kunst. Det hjælper studerende med at forstå historiske perioder, kulturelle forskelle og kunstneriske udtryk.

5. I Dagligdagen:

Mange mennesker lytter til klassisk musik for afslapning eller koncentration. For eksempel, nogle finder, at klassisk musik hjælper dem med at fokusere bedre, når de studerer eller arbejder, mens andre måske lytter til klassisk musik for at slappe af efter en lang dag.

6. I Teknologi og Apps:

Klassisk musik bliver også brugt i apps og software, der hjælper folk med at sove, meditere eller øve mindfulness. Den rolige og afslappende natur af nogle klassiske stykker gør dem ideelle til disse formål.

Selvom klassisk musik kan synes gammeldags for nogle, er den stadig meget levende og relevant i vores moderne verden. Den påvirker mange aspekter af vores liv, ofte uden at vi engang lægger mærke til det!

Kender vi nogle kunstnere som beskæftiger sig med denne slags musik?

Selvom klassisk musik kan virke som noget fra fortiden, er der faktisk mange kunstnere i dag, der arbejder med denne slags musik. Her er nogle eksempler:

- Lang Lang: Han er en utroligt talentfuld pianist fra Kina. Lang Lang spiller både klassiske stykker af komponister som Chopin og Beethoven og moderne musik. Han er kendt for sin energiske spillestil og har inspireret mange unge mennesker til at begynde at spille klaver.
- Yo-Yo Ma: Han er en berømt cellist, som spiller alt fra Bach til moderne musik. Yo-Yo Ma er kendt for sin smukke toner og følelsesmæssige optræden. Han har også været med i mange musikprojekter, der bringer folk fra forskellige kulturer sammen gennem musik.
- Alison Balsom: Hun er en britisk trompetist, der både spiller klassiske værker og nye kompositioner skrevet specielt til hende. Alison er kendt for sin tekniske dygtighed og har vundet flere priser for sin musik.
- Gustavo Dudamel: Selvom han ikke er en udøvende kunstner i traditionel forstand, er Gustavo en berømt dirigent fra Venezuela, som leder orkestre i hele verden. Han er især kendt for sit arbejde med ungdomsorkestre og for at bringe ny energi til klassisk musik.
- Hilary Hahn: Hun er en amerikansk violinist, der er kendt for sine dybe og tankevækkende fortolkninger af klassisk musik. Hilary har spillet med mange af verdens førende orkestre og indspillet en masse musik, som folk i alle aldre kan nyde.

Disse kunstnere viser, at klassisk musik stadig er meget levende og relevant, og de bidrager hver især med deres unikke talent og passion til at holde musikken frisk og spændende for nye generationer af lyttere.

Nu er det tid til at lave et par opgaver og tænke over hvad vi lige har lært.

Arbejdsopgaver

1. Komponistkort: Lav et kort for hver af de tre komponister, du har lært om. På kortet skal der være komponistens navn, fødsels- og dødsår, en liste over nogle af deres mest berømte værker, og en interessant faktum om dem.
2. Musikperiodequiz: Arbejd i par og lav en quiz for hinanden med spørgsmål om de forskellige musikperioder. Prøv at gætte, hvilken periode et stykke musik tilhører, og forklar hvorfor.
3. Musikalsk Tidsrejse: Lav en tidslinje, der viser de forskellige perioder af klassisk musik. Tilføj billeder, datoer og nøgleværker for at illustrere de forskellige æraer.

4. Følelsesmæssig Lytning: Lyt til et stykke klassisk musik og tegn eller skriv om de følelser og billeder, musikken fremkalder. Del efterfølgende din oplevelse med klassen.

Når du har svaret på opgaverne, så slutter denne episode.

Her starter ideerne til lærerne:

Ideer til læreren:

- Introduktion til klassisk musik: Start med en kort præsentation, der introducerer eleverne til de forskellige perioder i klassisk musik og nogle nøglekomponister.
- Lytteaktiviteter: Spil stykker af klassisk musik fra forskellige perioder og lad eleverne gætte, hvilken periode de tilhører. Diskuter derefter som en klasse, hvad der gav dem deres gæt.
- Gruppediskussion: Del klassen op i små grupper og lad dem diskutere deres yndlingsstykker af klassisk musik og hvad de kan lide ved dem.
- Kreative Projekter: Opfordr eleverne til at skabe noget kunstnerisk, der repræsenterer et stykke klassisk musik eller en komponist de har lært om. Dette kunne være kunstværker, korte skuespil, digte eller endda deres egen musik.
- Gæstetalere: Overvej at invitere en lokal musiker eller musiklærer til at tale med klassen om klassisk musik og dens betydning.